

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

R. P. Ioannis Azorii Lorcitani, Societatis Iesv Presbyteri Theologi, Institutioes Morales

In Quibus Vnivers[ae] Quaestiones ad Conscientiam recte aut prauè
factorum pertinentes, breuiter tractantur

Azor, Juan

Coloniae Agrippinae, 1602

17. Aliæ quæstiones de eadem re dissoluuntur.

urn:nbn:de:hbz:466:1-14077

Duodecimò quæritur, Cui acquirat Religiosus per iustam sententiam Monasterio, & habitu priuatus, & ad trirèmes damnatus, si quid in eis fecerit lucri? Respondet Nauarrus *Commentario prædicto, num. 34.* quamdiu est in trirémibus, Episcopo subijci, ad cuius diocesim cæteri, qui in trirémibus detinentur, pertinent: & proinde illi etiam acquirere: quod si trirèmes euaserit, subijci Episcopo originis, & ei pariter acquirere. Sed quid si eiecti Religiosi relegentur ad Prouincias à sua origine omnino remotas? Ait Nauarrus ibidem, eos esse subiectos Romano Pontifici. Finge tibi aliquot Religiosos per sententiam iustam à Monasterijs apud Indos expulsos, & relegatos in Occidentem: subiecti, inquit, erunt Romano Pontifici. Porro, an penes Religionis Præfectum, sit potestas delinquentè Religiosum ad trirèmes dammandi, inferius disputabo.

Decimotertio quæritur, An Monachus per sententiam iustam eiectus ut possit tuta conscientia Clericorum habitu, absque vlla Pontificia facultate? Respondet cum Nauarro *comment. 2. de regularibus, num. 36.* posse: nam pristinum Religionis habitum contra sententiam deferre, fas ipsi non est; sicut nec uti alterius Religionis habitu, cum ad aliam non transierit, nec vllò iure transire compellitur, ut supra dixi. Quamuis S. Bonauent. in *opuse. de determinationibus quæstionum circa regulam S. Francisci, c. 14.* dicere videatur eiectum à religione transire debere ad aliam: nec posse iure in sæculo viuere. Sed cum Nauarro in *hòc capite, quæst. 7.* dixi, eum ad aliam religionem se conferre non debere. S. Bonauentura loqui videtur de eiecto, qui in sæculo citra probabile æternæ salutis periculum viuere non potest.

Decimoquarto quæritur, An eiectus Monachus liceat ex medicato cibo viuere; an potius debeat sibi victum manuum suarum labore conquirere? Respondet Nauar. *comment. citato, nu. 37.* sicut cuique liberum est, sua omnia pauperibus erogare, & mendicatio cibo pasci, sic etià liberum est eiecto Monacho viuere ex elemosynis mendicatis.

Caput XVII.

Alia quæstiones de eadem re dissoluantur.

PRIMO quæritur, An eiectus per sententiam iustam à Monasterio repeti debeat, rursum, An compelli queat ad illud redire? Quæstionem hanc mouet id, quod definit Gregorius Nonus in *cap. Ne Religiosi, De regularibus.* ubi ait: Ne Religiosi viri vagandi occasionem habentes, salutis propriæ detrimentum incurvant, & sanguis eorum de Prælatorum manibus requiratur: statim, ut presidentes Capitulis celebrandis secundum statum Concilij Generalis seu Patres, Abbates, seu Priores fugitiuos suos, & eiectos de ordine suo requirant sollicitè annuatim. Qui si in Monasterijs suis recipi possunt secundum ordinem Regularem, Abbates, seu Priores eorum monitione præsentia, per Ecclesiasticas censuras compellantur ad receptionem ipsorum, salua Ordinis disciplina. Quod si hoc Regularis Ordo non patitur, auctoritate nostra prouideant, ut apud eadem Monasteria in locis competentibus si absque graui scandalo fieri poterit: aliqui in alijs Religiosis domibus eiusdem Ordinis ad agendum ibi penitentiam, talibus viua necessaria ministrètur. Si verò huiusmodi fugitiuos, vel eiectos in-

obedientes inuenerint, eos excommunicent, & tandem faciant ab Ecclesiarum Prælati excommunicatos publicè nunciari, donec ad mandatum ipsorum humiliter reuertantur. Hæc ibi. Est igitur dubiæ quæstionis, An Præpositi Religionum fugitiuos, & eiectos, quotannis perquirere debeant, & eos ad reditum compellere? Respondet Nauarrus *Comment. citato, num. 36.* quod pertinet ad fugitiuos, hoc eos prestare debere, talesque ab eis etiam reluctantes, & inuitos ad regressum esse compellendos: Quod verò attinet ad eiectos, esse reducendos, & recipiendos, si reuerti voluerint, secus verò si reculerint. Id probat, quia Panormitanus, Cardinalis, Butrius, & Antonius, quos ille citat, non eodem modo loquuntur de Fugitiuis, & Eiectis: aiunt enim, fugitiuos quotannis perquirèdos, ac etiam, vel inuitos esse reuocandos; Eiectos verò nõ nisi redire volentes.

Obijcies ex capite citato, generatim ibi Pontificem statuere, ut Fugitiui, vel Eiecti perquirantur, & reducantur. Respondet Nauarrus, caput illud intelligi de Eiectis iniuste, hoc est, iuris ordine prætermisso, & neglecto. Deinde obijcies, eos esse ob crimina expulsos, ergo sunt reuocandi; siquidem eius tantum rei gratia à Monasterio eijciuntur, ut sic prædicti respiciant, ac vitam instituant meliorem. Sed ad hoc respondet Nauarrus, eos nequaquam esse eiectos ad tempus, ut corrigantur, & emendentur, sed in perpetuum, ut poena debita puniatur: hoc enim, ait, eos ob culpam suam meruisse. Alij respondent totum prædictum Gregorij Noni decretum, cum sit iuris humani, vlti, & consuetudine abrogatum fuisse: neque enim Religionum Præfecti Religiosos eiectos quotannis perquirunt, neque reducunt, neque repetunt. Item multi ob certa quædam vitia, & delicta sententia iudicum ad id destinatum eijciuntur in perpetuum, nec amplius reducuntur. Deinde vsu introductum est in Italia, Hispania, & Gallia, ut Religiosi ob crimina, quibus capitalis poena est irrogata, ad trirèmes condemnentur.

Secundo quæritur, An si per iustam sententiam eiecti reuerti voluerint, debeat eos Monasterium recipere? Rationem dubitandi excitat id, quod in Regula S. Benedicti habetur: Monachum tertio fugientem, & redeuntem non esse amplius recipiendum. Humbertus, quem sequitur Turrecremata, respondet in hunc modum: Si extra Monasterium eiecti alios sue mala viua exemplo offendat, recipi debent, si intra Monasterium accommodatus sit carcer, in quem conijci possunt. Si verò extra Monasterium neminem offendunt, nulla obligatione Religiosi tenentur eos admittere, cùm primam correcti, & emendati redierint: tandem illi tamen admitti debent, si in viua emendatione persuerint. Sic ille. S. Bonauentura videtur insinuare Religiosos nullo iure compelli ad eos recipiendos: ipsi tamen eiecti, inquit, debent ad aliam Religionem se recipere, si commodè possunt: nam licet ingressum in aliam non uoluerint; ita tamen certam vnã professi fuerint, ut se Religionem generatim obstrinxerint. Cum enim ad secularem vitam redire nequeant, nec item possint ad laxiorem Religionem transire, culpa sua melioris conditionis effecti non sunt, ut extra omnem Religionem viuere libere queant. Sic Bonauentura. Sed ut ante iam dixi, nullo iure compellitur, qui est per sententiam iustam eiectus ad aliam religionem transire, nec tribus votis solutus est, quamuis in sæculo commoretur.

suæ Religionis habitum temerè dimittunt, vt periculosa Religioſis euagadi occasio ſubtrahatur: ergo ſiue habitu indutus, ſiue eo exut^{us}, Monachus à Religione deſecerit, vt liberè euagetur, in excommunicationem incurrit: præſertim cum in cap. Conſultationi, de Apoſtatis, ſtatutum ſit, Apoſtatam Religionis deſertorem, ſi ſacris Ordinibus initiatur irregularitatem contrahere.

Septimò quæritur, An qui contra iura, hoc eſt, facultate non petita ad Religionem arctiorem, vel laxiorem ſe conſert, in Apoſtatæ poenas incurrat? Reſpondeo, minime. Sic Gloſſa communi conſenſu recepta: nam hic peccat quidem, quoniam tranſeundo ad aliam Religionem iura non ſeruat, & eos Religioſos, quos dimittit, offendit, ac turbat: at verò apoſtata non eſt, eo quòd non ſimpliciter à Religioſæ vitæ, ſed à certæ Religionis inſtituto recedit. Vnde poteſt quidem in altis iuris poenas incidere, in apoſtatæ autem poenas non item.

Octauò quæritur, In quam iuris poenam labatur, qui ſuæ Religionis temerè habitum deponit. De hac quæſtione Sylueſter excommunicatione. 9. in excommunicatione. 2. 4. Angel. excommunicatione. 6. caſu. 27. Roſell. excommunicatione. 1. excommun. 16. Anton. par. 3. tit. 2. 4. cap. 53. Caiet. in ſum. c. 61. Nauar. cap. 27. nu. 131. Tabien. excommunicatione. 5. caſu. 23. Reſpondeo, haud dubiè in excommunicationem ipſo factò, cap. Vt periculosa, ne Clerici, vel Monachi, in 6. & quia in eo cap. dicitur: *Qui habitum temerè dimittit, ſit, vt in eam non incidat ſi quis iuſta ex cauſa dimittat, puta, gratia veſtem lauadi, vel mundandi, vel cauſa morbi, vel vt ait Gloſſa ab alijs recepta, metu mortis, vel periculi, aut mali, alioqui grauioris, captiuitatis ſcilicet, ſeruitutis, carceris, ignominie, dedecoris, vt ſi Religioſus per loca Turcaru, Saracenorum, Hæreticorum, vel aliorum Chriſtiani, aut Religioſi nominis hoſtium tranſiret.*

Nonò quæritur, An qui illicitè dimittit habitum, eo ipſo excommunicationem incurrat? Quidam affirmant; ita enim cenſet Roſella excommunicatione. 1. in excomm. 16. vbi ait, oppoſitum eſſe periculolum, eo quòd idem ſit temerè habitum dimittere, quòd illicitè: & quia alioqui iura præcipiunt, vt Monachus ſemper habitum geſtet ita vt ſine eo in lecto etiam non iaceat, & dormiat, ca. Vt idna. 20. q. 1. & Gloſſa in cap. Sauctimonialis. d. 23. Sed verius alij tradidère, nõ quamlibet illicitam habitus dimiſſionem dici in eo c. Vt periculosa, temerariam, ac proinde excommunicationi nõ ſubijci. Vt ſi Religioſus intra Monafterij clauſtra quadam animi leuitate ad modicum tempus deponat habitum, vt ſonnum commodius capiat, vt ſaltet, vt currat, vt ludat, vel vt ſe in balneo, aut flumine lauet: ita ex Paludano, Antoninus loco citato. Idem quoque docent Ioan. Andr. in eo c. Vt periculosa. & Sylu. & Nauar. locis ſupra citatis. **S**I R O G E S, an ſaltem excommunicatione contrahat, ſi dimittit ad breue tempus, vt cum ſcæmina rem turpem habeat, vel vt furto quicquam ſurripiat, aut aliud ſimile peccatum lethale committat. Quidam affirmant, vt Palud. & Antoninus, præſertim cum id extra Monafterium faciat; aiunt enim eum ſuæ Religionis habitum temerè ad hæc faciendâ dimittere. Alij negant, vt Sylueſt. excommunicatione. 9. caſu. 24. Nauar. in Manu. c. 27. nu. 131. quoniam quamuis dimittendo peccet,

non tamen dimittit, vt liberius vagetur. Valde probabile eſt, quòd Sylueſter, & Nauarrus ſenſerunt. Et mihi id placet: quoniam quamquam reuera deponit habitum, & grauius peccat, & dimittit, vt liberius peccet: non tamen dimittit, vt aſſumat alium, ſed deponit voluntate reſumedi.

Decimò quæritur, An quæ ſui Religionis habitum retinet quidem, ſed geſtat occultè, ita vt exterius nullo modo appareat, excommunicationi ſubdatur? Duæ ſunt opinioniones: Vna affirmat, quia occultè geſtare, idem valet, quòd dimittere, eo quòd inde libera vagandi occasio arripitur, & aliorum etiam offenſio gignitur. Sic Gloſſa in Clement. Quoniam, de vita, & honeſt. Cleric. Roſell. Sylueſt. Nauar. locis citatis. Altera verò negat, quia qui habitum occultat, nõ eo ipſo, habitum deponit. Abbas in cap. Deus qui, De vita, & honeſt. Cleric. nu. 4. Mihi prima opinio magis probatur: Si ita occultat, vt nihil prorsus appareat. Secus verò ſi ita celet, vt à domeſticis, vel familiaribus cerni queat.

Vndecimò quæritur, An qui ſuæ Religionis habitu depoſito, alterius Religionis amictum aſſumit, excommunicatione aſſiciatur? Lopus, Dominicus in c. Vt periculosa, ne Clerici, vel Monachi in 6. Angel. & Roſella, & Tabienſis locis ſupra citatis, negat, quia licet certæ Religionis habitum dimittat, non tamè abſolutè, & ſimpliciter Religionis. Item, quia vt paulò ante iam diximus, non eſt Apoſtata, qui ab vna Religione recedens ad aliam, quamuis peccando ſe conſert. Ergo nec temerè dimittit habitum certæ Religionis, qui alterius ſumit. Caietanus tamen, Sylueſter, Nauarrus locis ante citatis, affirmant, & probabilius, vt multis quidem videtur, quoniam in cap. Vt periculosa, planè dicitur: *Qui ſuæ Religionis habitum temerè dimittit.* Alia verò ratio eſt de Apoſtata: deſertor enim religionis nõ eſt, niſi qui abſolutè, & ſimpliciter deſicit à religione, nõ qui ab vna recedens ſe recipit ad aliam. Ceterum valde probabilis eſt prima ſententia, quoniam non dimittit ſuæ religionis habitum, vt liberè vagetur, & in cap. Vt periculosa. Hæc eſt ratio, & cauſa, ob quam excommunicatione fertur. Mihi verò magis probatur ſententia Caiet. Sylueſt. & Nauarri.

Duodecimò quæritur, An qui ſuæ Religionis habitu retento, ad aliam tranſit, cuius habitu ſuſcepto, ſuè tunc temporis, religionis veſtem deponit, excommunicationem incurrat? Reſpondeo cum Caietano loco citato, minime; quamuis tranſeundo peccet, quoniam ſuæ Religionis habitum non dimittit, donec alterius ſumat. Alterius autè Religionis Monachus eſſe factus, prioris habitum amplius geſtare non poteſt.

Decimotertio quæritur, An qui dimittit habitum, ſed ſuam perſonam occultat, ac celat, ſit excommunicationi ſubiectus? Quidam negant, etiam ſi id extra Monafterium faciat, & ad horam vnam, aut etiam duas, quoniam in cap. Vt periculosa, excommunicatione irrogari videtur his, qui dimittunt, vt liberius vagentur, qualis non eſt, qui dimittit quidem, ſed perſonam celat. Mihi tamen probabilius videtur, eum in excommunicationem labi, quoniam deponit habitum, & quamuis ſe occultet ac celet, ipſo tamen factò liberam habet euagandi facultatem.

Decimoquarto quæritur, An ſi quis ſuæ Religionis habitu dimiſſo, alterius ſumat, vt ad tem

us alteri Religioni obsequium præstet, videlicet, vt concionetur semel, vel vt disputet, vel doceat, excommunicatione afficiatur. Quidam negant, quoniam is iusta de causa id facit: ac proinde habitum non videtur temerè dimittere. Alijs verò probabilius oppositum apparet, eo quòd etiam temerè dimittat, qui solum id facit, vt alienis Religiosis inferuiat. Certè si id Charitatis lex requirat, ac postulet; nempe, vt alterius Religionis necessitatem subleuet, non est Ecclesiastica poenæ reus iudicandus: sicut etiam si habitum quis deponeret, vt alterum è mortis periculo liberaret, à latronum, & hostium infidijs eriperet, & id commodè, nisi habitu dimisso, præstare non posset. At verò si grauis necessitas, & causa non subfit, excommunicationem contrahit, qui dimittit habitum, vt alijs inferuiat.

Decimoquinto queritur, An Monachus, qui intra Monasterij, vel Cœnobij claustra temerè habitum dimittit in excommunicationem incidat? Angelus loco supra citato, negat, eo quòd putat hanc iuris poenam non contrahi, nisi Religiosus habitum extra Cœnobium dimittat: nam in cap. *Vt periculosa*, dicitur: *qui in scholis, vel alibi, satis esset, inquit Angelus, si diceretur, qui alicubi, vel quouis alio loco dimittit. Et quoniam in eo etiam capite, causa redditur, vt periculosa euagandi occasio Religiosis præcidatur. Sed verius est, quòd Syluester, Rosella, & Nauarrus locis prædictis, senserunt, eum etiam prædictæ iuris poenæ subijci; præsertim cum in Monasterio habitu exitus laicorum oculis patet, aut se illis obijcit.*

Decimosexto queritur, An Religiosus Apostata in Abbatem, aut Præpositum eligi iure queat, postquam ad meliorem vitæ frugem, & Religionem reuersus est à crimine, & poena iuris absolutus, & bonæ opinionis, ac famæ Archidiaconum quidam sequuri negat. Alijs verò oppositum probabilius videtur, eo quòd nullo iure impeditur, quo minus eligi possit.

Caput XVIII.

De his, quæ pertinent ad quoslibet Religiosos ex Concilio Tridentini decretis.

Precepto Sancti Concilij Tridentini Sess. 25. de regularib. c. 22. constitutum est, vt omnes, & singuli Canones, qui de Regularibus præscribuntur, in omnibus Monasterijs, Cœnobijs, Collegijs, & Conuentibus, quorumcumque Monachorum, & Regularium, quamprimum executioni mandentur: ideo breui complectar quicquid in sacris eiusdem Concilij decretis, & Canonibus ad Monachos, Religiosos, & Moniales spectat.

Quod igitur ad Religiosos pertinet, in primis Sess. 4. in Decreto de vsu, & editione sacrorum librorum, sic habetur: *Non liceat Fratribus imprimere, seu imprimi facere libros de rebus sacris, sine approbatione Ordinarij, & licentia suorum Superiorum.*

Secundo, in Sess. 5. cap. 1. De reformatione in Conuentibus, in quibus studia literarum commodè vigere possint, sacra Scriptura lectio habeatur, quæ lectio à Capitulis generalibus, vel prouincialibus assignetur dignioribus lectoribus.

Tertio, in Sess. 5. De reformat. cap. 2. & Sess. 23.

c. 4. Regulares cuiuscunque Ordinis, sine licentia Superiorum Ordinis, & benedictione Ordinarij, etiam in Ecclesijs suorum Ordinum prædicare incipere non possunt: in alijs autem Ecclesijs, vltra licentiam Superiorum, etiam Episcopi licentiam habere teneantur, & in illis contradicente Episcopo prædicare non presumant.

Quarto, in Sess. 5. De reformat. cap. 2. Si aliquis Prædicator (quod absit) errores, aut scandala disseminauerit in populis, etiam si in Monasterio sui, vel alterius Ordinis prædicet, Episcopus ei prædicationem interdicit: quòd si haereses prædicauerit, contra eum secundum iuris dispositionem aut loci consuetudinem procedat, etiam si Prædicator ipse generaliter, vel specialiter exemptum se esse prætendat.

Quinto, in Sess. 6. De reformat. ca. 3. & Sess. vlt. De regular. c. 14. Regulares extra Monasterium degentes, etiam sui Ordinis priuilegij præsertim, ab Ordinarij loci, si deliquerint, puniri possunt: Et qui intra claustra Monasterij degunt, etiam Episcopo non subiecti, & extra ea notorie deliquerint, vt populo scandalo sint, intra terminum ab Episcopo præfixendum, à suo Superiore seuerè puniuntur, & de poenitione, Episcopum certiores faciat, sin minus à suo Superiore officio priuetur, & delinquens ab Episcopo puniri possit.

Sexto, in Sess. 7. De reformat. cap. 8. & Sess. 21. De reformat. cap. 8. Locorum Ordinarij, Ecclesias quas, cumque quomodolibet exemptas auctoritate Apostolica singulis annis visitare possint, non autem ipsa Monasteria, quòd autem ad correctionem Fratrum. Sess. 25. De regular. c. 20. Animaduertendum est, nomine Ordinariorum intelligi etiam inferiores Episcopos Ecclesiarum secularium, vel regularium Præfectos, cuiusmodi sunt Abbates, Præpositi, Priores, & alij Religionum Præfecti. Cardin. in Clemen. 1. q. 8. De supple. neglig. Prælati. Nauarr. consil. 5. de sponsalib. Glossa in cap. Ordinarij, De officio ordin. in verbo, Locorum, in sexto. & cap. *Quamquam*. De vsu. in 6. in verbo, Locum ordinario. Vnde in hoc loco non solum intelliguntur Episcopi, sed etiam Religionum Præfecti, qui suas Ecclesias visitant, vt est in more positum. Nam, vt ait Nauar. loco citato, plurimum refert, an constitutio, siue canon concedat aliquam facultatem Diocesanis, an Ordinarijs locorum: nam si concedat Diocesanis, eo ipso, solis Episcopis concedere videtur: si Ordinarijs locorum, non solum Episcopis, sed etiam inferioribus Ecclesiarum Præfectis iurisdictionem habentibus concedit.

Septimo, in Sess. 14. De reformat. c. 11. & sess. vlt. De Regularib. cap. 19. Regulares translati de vno Ordine ad alium, sub obedientia sui Superioris perpetuo manent, & nullus cuiuscunque Ordinis Prælati, vigore cuiusvis facultatis aliquem ad habitum, et professionem admittere possit, nisi vt in Ordine ipso, ad quem transferuntur sub sui Superioris obedientia in claustro perpetuo maneat, & saltem in translatione, etiam si Canonice Regularium fuerit, ad Beneficia secularia, etiam curata omnino incapax existat. Et nemo itidem Regularis cuiuscunque facultatis vigore transferatur ad laxiorem Religionem: nec item detur licentia cuiquam Regulari occultè deserendi habitum suæ Religionis.

Octauid, in Sess. 22. decreto de obliuandis, & vitandis in celebratione Missæ. Cuius generis mercedum conditiones, pæctæ, & quicquid pro Missæ nouis celebrandis datur, atque importuna, & illiberata eorum exactiones, porum quam possulationes, atque huiusmodi, quæ à Simoniacis habent, vel certè turpi quæsi non longè abijciunt, omnino prohibeantur.

Nono, in eadem Sess. & Decreto. Episcopi in suis diocesis interdicat, ne cui vago, & ignoto Sacerdoti Missæ